

ЗАГРОЗИ СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ

Система фінансової безпеки, як один з найбільш дієвих інструментів забезпечення стабільної та ефективної роботи суб'єкта господарювання, постійно стикається з загрозами зовнішнього та внутрішнього характеру, що здійснюють негативний вплив на неї, порушуючи налагоджені механізми ідентифікації та нейтралізації небезпек діяльності підприємства.

Дана проблематика досить широко висвітлена у наукових працях вітчизняних та закордонних науковців, таких як

Проте, зважаючи на їх значний внесок у розгляд окреслених вище питань, дана сфера досліджень ще не є вичерпаною та потребує додаткового осмислення та розгляду.

Аналіз експлікації даної проблематики дає можливість зробити висновок, що досі вчені не дійшли до єдиного висновку стосовно критерії класифікації загроз діяльності підприємства, оскільки у науковій літературі можна знайти велику кількість підходів до їх групування та виокремлення в окрему категорію негативних впливів.

Дослідження загроз системі фінансової безпеки досить часто зустрічається у наукових доробках вітчизняних та закордонних вчених. Наприклад, Бланк І.О.[2], у своєму дослідженні, вбачає головною умовою формування ефективної системи фінансової безпеки процес ідентифікації загроз фінансовим та господарським інтересам підприємства. Оскільки ідентифікація загроз є основним завданням імплементації даної системи в діяльність підприємства.

На думку Кузенко Т.Б.[9, ст. 107], від того, наскільки точно було визначено загрози фінансовим інтересам, здійснено оцінку рівня інтенсивності їх прояву та рівня можливого збитку, залежить ефективність побудови всієї системи фінансової безпеки підприємства.

Тому наступним кроком вважаємо за доцільне дослідити загрози системи фінансової безпеки підприємства.

Як вже було з'ясовано раніше, під загрозами фінансовій безпеці, на наше переконання, варто розуміти фактори негативного впливу на діяльність підприємства, що стримують його стабільне функціонування та створюють умови для настання небезпечного стану роботи економічного суб'єкта. Тому необхідним видається розглянути можливі фактори негативного впливу на діяльність підприємства.

Теорія про необхідний розподіл загроз системи фінансової безпеки на зовнішні та внутрішні знайшла відображення в роботах багатьох вчених [1, 3-9]. Проте в подальшому, їх підходи до класифікації загроз різняться. Дехто розглядає загрози з позицій об'єктів впливу, інші – з боку суб'єктів, що здійснюють цей негативний вплив. Інші розглядають загрози з позицій факторів впливу на діяльність підприємства.

Так Орлова В.В. [6] у своєму науковому доробку розподіляє зовнішні та внутрішні загрози за сферою виникнення загроз. Відповідно до її класифікації загрозу можуть виникати у сфері фінансів, збуту, соціальній та техніко-технологічній сфері. На нашу думку, здійснення такого розмежування є не досить структурованим та конкретним, оскільки перелік сфер появи є значно ширшим.

Стащук О.В. [7] наводить інший перелік сфер появи негативних факторів зовнішнього впливу на діяльність підприємства: бюджетної сфери, грошово-кредитна, загрози валютного ринку, боргової політики, страхового ринку, фондового ринку та інші види загроз. При цьому фактори внутрішнього впливу автор пропонує розділяти в залежності від виду діяльності підприємства, на який здійснюється негативний вплив певної загрози: загрози операційної діяльності, інвестиційної, фінансової та інші внутрішні загрози.

Такий розподіл зовнішніх загроз діяльності підприємства, на наше переконання, є досить умовним і може використовуватися при аналізі загроз фінансовій безпеці держави на макрорівні, а не при дослідженні мікрорівня підприємства.

Отже, в результаті нашого дослідження ми пропонуємо використовувати таку класифікацію загроз діяльності підприємства (Таблиця 1).

Таблиця 1

Класифікація загроз системі фінансової безпеки підприємства

Класифікаційна ознака	Види загроз
За напрямом впливу	внутрішні та зовнішні
За можливістю прогнозування	прогнозовані та непрогнозовані
За сферою походження	економічні; виробничі; політико-правові; інвестиційні; ринкові
За величиною можливого збитку	незначні; допустимі; критичні
За ймовірністю настання	малоймовірні; ймовірні; досить ймовірні; неминучі
За частотою виникнення	постійні; епізодичні; разові
За об'єктом посягань	фінансові активи; матеріально-технічні ресурси; інформаційні ресурси; персонал
За суб'єктами виникнення загроз	з боку недобросовісних конкурентів; з боку працівників; з боку контрагентів; з боку кримінальних структур; з боку держави

Нами було виділено вісім класифікаційних ознак, що на наше переконання спрощує процес ідентифікації загроз, а за певних умов, може полегшити процес їх нейтралізації. Відповідно до даної класифікації, за сферою походження ми пропонуємо класифікувати загрози на економічні; виробничі; політико-правові; інвестиційні; ринкові, що допоможе відповідальному за забезпечення системи фінансової безпеки співвідносити загрози з певним видом фінансового ризику для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Як висновок можна сказати, що ідентифікація реальних та потенційних загроз є основою забезпечення дієвої системи фінансової безпеки, яка сприяє досягненню стратегічних цілей його діяльності. Оскільки ризики є першою ланкою появи негативних факторів на діяльність підприємства, основоположним завданням стає їх виявлення та оцінка розмірів можливого негативного впливу.

Список використаної літератури

1. Біляк Ю. В. Основні загрози фінансовій безпеці корпоративних підприємств / Ю.В Біляк //Агросвіт. – 2017. – №12. – С.20-30.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия /И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Колісниченко П.Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства / П.Т. Колісниченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – №24. – С. 56-59.
4. Малик О.В. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства: дис. ... канд.екон.наук: 08.00.04/ Хмельницький національний університет, Хмельницький, 2015. 263 с.
5. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник. – Л.:2011. – 380 с.
6. Орлова В.В. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці підприємстві / В.В. Орлова // Вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2011. –№ 21.13. – С. 267-273.
7. Стащук О.В. Зовнішні та внутрішні загрози фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / О.В. Стащук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/13151/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%89%D1%83%D0%BA.pdf>
8. Сусіденко О.В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика/монографія//О.В. Сусіденко. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 128 с.
9. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Л. С. Мартюшева, О. В. Грачов, О. Ю. Литовченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 304 с. (Укр. мов.)